

Yttrande över En modell för att mäta och belöna progression inom sfi (SOU 2022:17)

Folkbildningsrådet har fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkande av Utredningen om sfi-peng till utbildningsanordnare.

Folkbildningsrådets yttrande avgränsas till resonemang och förslag som har betydelse för folkbildningen.

Sammanfattning

Folkbildningsrådet delar inte utredningens bedömning att det föreslagna progressionstestet kommer att leda till ökad kvalitet i utbildning i svenska för invandrare (sfi), och att fler personer kommer att uppnå godkänt resultat i sfi.

Folkbildningsrådet anser att den föreslagna sfi-pengen måste differentieras så att stor hänsyn tas till deltagare som har svårigheter att snabbt kunna tillgodogöra sig studier.

Folkbildningsrådets kommentarer

Studieförbund och folkhögskolor har lång erfarenhet av att erbjuda utbildning i svenska för utrikes födda. Sedan 2011 kan en folkhögskola, med betygsrätt, även anordna utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare. Utbildningar inom folkbildningen är i hög grad individanpassade och formas efter deltagarnas behov och förutsättningar. Därför är folkhögskolan bra på att fånga upp människor som av olika anledningar inte har hittat sin plats i andra utbildningsformer.

Folkhögskolan tar ett stort ansvar för att höja utbildningsnivån och utjämna utbildningsklyftor i samhället. En växande andel av deltagarna på folkhögskolans kurser har kort utbildningsbakgrund och begränsade kunskaper i svenska. På många av landets 155 folkhögskolor anordnas också studiemotiverande kurser och etableringskurser för nyanlända i samverkan med Arbetsförmedlingen.

Vid flertalet tillfällen har regeringen lyft fram att folkhögskolans form och pedagogik kan vara ett bra alternativ till den kommunala utbildningen. Folkhögskolans miljö, med många svensktalande skapar goda förutsättningar för att främja språkinläringen.

Folkbildningsrådet ser positivt på att utredningen tydligt markerar att folkhögskolorna är en viktig utbildningsanordnare av sfi.

6 Ett särskilt framtaget progressionstest

Utredningen föreslår att ett nytt bedömningsinstrument med viss grad av automatiserad bedömning av språkfärdigheter ska tas fram för användning inom sfi.

Folkbildningsrådet befarar att test i den form och med de villkor som utredningen föreslår inte kommer att leda till att fler uppnår godkänt resultat för de olika studievägarna inom svenska för invandrare.

Folkbildningsrådet har noterat att Nationellt Centrum för andraspråk (NC) ifrågasätter att ytterligare ett test med tillhörande standardiserat lärvärtyg, är en åtgärd som kommer att öka kvaliteten i utbildningar inom sfi.

Swedex testar språkfärdigheterna på fyra olika nivåer, A2, B1, B2 och C1. Det finns i två olika versioner, ett som täcker de två lägre nivåerna och ett för avancerade språkanvändare som täcker de två högre nivåerna. Swedex kan tas oberoende av hur man har lärt sig svenska och är erkänt av Svenska institutet.

Folkbildningsrådet vill betona vikten av det talade språket. Med Swedex testas praktiskt användbara kunskaper inom alla språkliga färdigheter: tala, läsa, höra och skriva.

6.5.4 Särskild hänsyn bör tas till elever på studieväg 1

Utredningen föreslår att Bedömningscentrum som ska arbeta med framtagning av progressionstestet med hjälp av lärare bör utvärdera om, och i så fall med vilken anpassning, elever som går kurs 1A ska delta i progressionstestet.

Folkbildningsrådet vill betona att särskild hänsyn måste tas till deltagare som har lång väg till att nå kunskapsmålen.

De föreslagna lärvärtygen kan vara bra komplement men de kan inte ersätta lärarna. Deltagare med tidigare kort, eller ingen, skolbakgrund, behöver mer stöd för att lyckas med sina studier.

6.5.10 En utvärdering behöver göras av försöksverksamheten

Utredningen föreslår att försöksverksamheten för progressionstestet ska utvärderas ur flera perspektiv innan beslut om eventuell permanent implementering tas.

Folkbildningsrådet anser att om det föreslagna progressionstestet införs, är det mycket viktigt att försöken utvärderas innan ytterligare steg tas. Vi har noterat att prestationsbaserad stimulansersättning för sfi-utbildningar har prövats av kommuner tidigare men försöken har inte följts upp.

11.2 Förslag om utformning av ersättningen

Utredningen föreslår att den s.k. sfi-pengen, ska baseras på resultatet från progressionstestet efter att det har justerats utifrån mervärdesmodellen. Utbildningsanordnarna ska använda bidraget till insatser de själva identifierat för att öka elevernas måluppfyllelse.

Folkbildningsrådet anser att den föreslagna sfi-pengen måste differentieras så att stor hänsyn tas till deltagare som har svårigheter att snabbt kunna tillgodogöra sig studier. Folkhögskolor har lång erfarenhet av att arbeta med dem som har tidigare kort utbildning men för en varaktig progression krävs att deltagarna har vilja och engagemang att delta i studierna, samt kompetenta lärare som utgår från individens behov och möjligheter.

Föredragande har varit Anna-Carin Bylund, vid ärendets slutliga handläggning har Karin Gustavsson medverkat.

För Folkbildningsrådet

Maria Graner

Generalsekreterare